

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa M. H.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w Rzeszowie
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 8 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z 29 marca 2022 r., I ACa 329/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje M. G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) zł, w tym podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód M. H. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 29 marca 2022 r., zaskarżając ten wyrok w części, tj. w zakresie pkt I i II wyroku, wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji.

Postanowieniem z 28 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie odrzucił skargę kasacyjną powoda w zakresie w jakim dotyczyła pkt I wyroku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej odrzucenie, ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zdaniem skarżącego w sprawie zachodzi nieważność postępowania z uwagi na to, że Sąd drugiej instancji rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym, mimo wniosku powoda o umożliwienie mu udziału w posiedzeniu zdalnym oraz wskazania przez niego, że „posiada ważną informację odnoście pozwanego, którą zamiar ujawnić, oraz której nie posiadał[...] wcześniej” (k. 3 skargi kasacyjnej).

Pozbawienia strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. nie należy wiązać wyłącznie ze stanem całkowitego wyłączenia strony od udziału w postępowaniu. Pojęcie to obejmuje sytuacje, w których z powodu naruszenia przepisów postępowania przez sąd, strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Chodzi przy tym o faktyczny brak możliwości działania (obrony), bez względu na to, czy działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia. Zatem przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw w sposób prowadzący do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. należy najpierw rozważyć, (1) czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie zbadać, (2) czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony działania w postępowaniu (a więc czy istniał związek przyczynowy między naruszeniem przepisu prawa a pozbawieniem możliwości działania), wreszcie ocenić, (3) czy skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia tych trzech przesłanek można uznać, że strona została pozbawiona możliwości obrony (zob. wyrok SN z 23 listopada 2022 r., II CSKP 970/22, i tam powołane orzecznictwo).

Taka sytuacja w okolicznościach sprawie nie zachodzi. Skarżący miał możliwość na etapie postępowania apelacyjnego złożenia pisma procesowego prezentującego własne stanowisko wraz z ewentualnym wnioskiem dowodowym, czego jednak nie uczynił. Sąd Najwyższy podziela przy tym stanowisko wyrażone w postanowieniu z 15 października 2014 r., I CSK 43/14, że co do zasady nawet niemożliwość uczestniczenia w posiedzeniach sądu i ustnego przedstawienia swoich racji nie przeszkadza, aby strona te racje przedstawiła na piśmie, a w efekcie, aby sąd mógł orzekać.

Powód w skardze kasacyjnej, poza kwestionowaniem tego, że nie miał możliwości uczestniczenia w rozprawie (ze względu na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym), nie wskazał na żadną konkretną okoliczność, którą chciałby podnieść przed Sądem drugiej instancji w uzupełnieniu zebranego materiału. Nie sposób więc uznać, że posiadana przez niego „ważna informacja odnośnie do pozwanego” mogłaby mieć jakiegokolwiek znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Ponadto przepisy k.p.c. istotnie ograniczają możliwość powoływania się w postępowaniu apelacyjnym na nowe fakty i dowody (art. 381 k.p.c.), a to oznacza, że przytoczeniu takich okoliczności przez powoda musiałoby towarzyszyć uzasadnienie, że nie można było ich powołać przed Sądem pierwszej instancji. Takiego wyjaśnienia skarżący również nie przedstawił.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz stosownie do art. 102 k.p.c., mając na względzie sytuację finansową skarżącego, nie obciążył go kosztami postępowania kasacyjnego.

Ponadto Sąd Najwyższy na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 18 ze zm.), a także § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) – mając na uwadze wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia

2020 r., SK 66/19, i z 20 grudnia 2022 r., SK 78/21 – przyznał adwokatowi M. G. kwotę 8100 zł, w tym podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.